

Охорона культурної спадщини: *анотований бібліографічний список*

Вип. 1 / 2026

січень-лютий

URL: <http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>

1. Банашко Т. А. Міжнародне гуманітарне право в умовах воєнної окупації: проблеми реалізації та захисту [Електронний ресурс] / Тетяна Андріївна Банашко, Дмитро Борисович Ступак // *Наук. перспективи.* – 2025. – № 11. — С. 1062-1072. *Проаналізовано сутність окупації як форми фактичного контролю однієї держави над територією іншої без набуття суверенітету та визначено її відмінність від анексії та інших форм втручання. Особливу увагу приділено положенням Гаазьких правил 1907 р., Женевських конвенцій 1949 р. та Додаткових протоколів 1977 р., які встановлюють обов'язки держави-окупанта щодо забезпечення прав цивільного населення, охорони медичних закладів, культурної спадщини та природного середовища. На прикладі збройної агресії РФ проти України доведено кризу існуючих міжнародно-правових механізмів контролю, зокрема Організації Об'єднаних Націй (ООН), Міжнародного комітету Червоного Хреста (МКЧХ) та Міжнародного кримінального суду (МКС). Вказано, що системні порушення – депортації, катування, насильницьке переміщення дітей, русифікація освіти мають ознаки воєнних злочинів і злочинів проти людяності. Обґрунтовано необхідність створення спеціального міжнародного трибуналу щодо злочину агресії, розширення*

юрисдикції МКС, а також посилення ролі Європейського Союзу (ЄС) і НАТО у підтримці гуманітарних стандартів. Текст: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/32665/32622>

2. Бондарчук В. Історико-краєзнавчі дослідження священика Аполлонія Сендульського [Електронний ресурс] / Віталій Бондарчук // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 561-571. *Простежено життєвий і творчий шлях визначного волинського краєзнавця, священика Аполлонія Сендульського. Зроблено комплексний аналіз його статей, відображення в них важливих подій в історії Волині від середньовіччя до XIX ст. Визначено базу його досліджень, що складалась як з наукових доробок сучасних йому вітчизняних і закордонних авторів, так і з опублікованих писемних пам'яток XV – XVII ст., взятих із давньоруських літописів, праць західно-європейських хроністів, архівів, які на той час ще зберігалися в церквах і монастирях Волинської губернії.* Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1100/1973>

3. Бевз М. Архітектурне вирішення та декорування адміністративної будівлі кінця XIX ст. - Палацу Правосуддя у місті Львові [Електронний ресурс] / Микола Бевз // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Архітектура. – 2025. – Вип. 7 (№ 4). – С.1-22. *Розглянуто архітектурні та мистецькі особливості будівлі Крайового суду Галичини (Палацу Справедливості) у Львові, зведеної у 1892 – 1895 рр. у період активного формування центральних містобудівних комплексів міста. Мета дослідження - аналіз планувально-просторового вирішення, декоративного оздоблення фасадів і інтер'єрів, а також окреслення проблем реставрації пам'ятки. Йдеться про архівні та іконографічні дослідження, зондажні роботи інтер'єрів. Зазначено, що особливу цінність мають збережені стельові малярські композиції Тадея Попеля, у тому числі унікальний розпис на полотні з алегорією Справедливості. Акцентовано на підготовці науково-проектної документації з реставрації пам'ятки, що нині*

функціонує як навчальний корпус Львівської політехніки. Текст: <https://science.lpnu.ua/uk/sa/vsi-vypusky/volume-7-number-4-2025/arhitekturne-vyrishennya-ta-dekoruvannya-administratyvnoyi>

4. Бокало І. Виклики дослідження та реставрації келій монастиря Бернардинів у Львові [Електронний ресурс] / І. Бокало, М. Каплінська // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Архітектура. – 2025. – Вип. 7 (№ 4). – С. 33-52. Представлено результати виконаних комплексних наукових досліджень і розроблені рішення з реставрації північної частини будівлі колишнього монастиря Бернардинів у Львові – пам'ятки архітектури доби ренесансу та бароко, що входить до об'єкта Світової спадщини ЮНЕСКО "Ансамбль історичного центру Львова". У фокусі роботи – найзагроженіша сьогодні частина келій, у якій розміщено Центральний державний історичний архів України у Львові, де влітку 2024 р. стався обвал фрагменту мурування в опорній зоні одного із хрестових склепінь. Комплекс досліджень охопив архітектурні, інженерно-технічні, геологічні, археологічні, хіміко-технологічні аспекти, а також виявлення фрагментів первісного настінного живопису. Під час реставраційних робіт уперше виявлено значні за площею фрагменти автентичних фрескових розписів на стінах і склепіннях галереї першого поверху, а також на стінах келій другого та третього поверхів. Розписи становлять значну мистецьку та історико-культурну цінність, розширюють наше розуміння первісної декоративної програми пам'ятки, потребують подальших ґрунтовних досліджень, консерваційного опрацювання та наукової атрибуції. Текст: <https://science.lpnu.ua/uk/sa/vsi-vypusky/volume-7-number-4-2025/vyklyky-doslidzhennya-ta-restavracyiyi-keliy-monastyrya>

5. Булига О. Пересопницьке Євангеліс: національна святиня та оберіг [Електронний ресурс] / Олександр Булига // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 8 лют. – Електрон. дані. Зазначено, що Пересопницьке Євангеліс — перший рукописний переклад Євангелія книжною українською мовою,

створений на Волині в середині XVI ст. під впливом ренесансних ідей. Його значення полягає в утвердженні національної самобутності українців, через що пам'ятку називають Українською Першокнигою. Пересопницьке Євангеліє вважають вершиною українського рукописного мистецтва XVI ст.; його художнє оздоблення, ймовірно, виконали два майстри, серед яких називають писця Михайла Василієвича, автора ренесансних орнаментів і рамок. Нагадано, що у 2008 р. Видавничий дім «АДЕФ-Україна» за сприяння Київської митрополії УПЦ та НАН України вперше втілює у життя повне факсимільне видання рукопису. Це надало широкому суспільному загалові можливість ознайомитися із текстом Першокниги, з цією унікальною пам'яткою української духовної та культурної спадщини. Текст: https://risu.ua/peresopnicke-yevangeliye-nacionalna-svyatinya-ta-oberig_n162091

6. Буранич С. Традиція музикування весільних капел Західного Поділля у 1940 – 1960-х роках [Електронний ресурс] / Степан Буранич, Богдан Водяний, Ірина Бермес // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 30-35. Розглянуто весільне музичне виконавство Західного Поділля 1940 – 1960-их рр. як важливу складову нематеріальної культурної спадщини регіону. У ній висвітлено традиційні способи гри весільних музикантів, характерні склади капел та роль дерев'яно-духових і ударних інструментів у формуванні локальної виконавської традиції. Особливу увагу приділено взаємодії автохтонних українських музичних практик із західноєвропейським академічним інструментарієм, що сприяло трансформації музичного мислення виконавців і збагаченню гармонічної мови весільної музики. Дослідження підкреслює значення цих процесів для збереження, осмислення та актуалізації музичної спадщини Західного Поділля. Текст:

<https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1020/1984>

7. В Україні через російську агресію зруйновані та пошкоджені 1685 пам'яток культурної спадщини [Електронний ресурс] // Укрінформ :

[укр. інформ. сайт]. – 2026. – 9 лют. – Електрон. дані. *За повідомленням Міністерства культури України (МК України), на сьогодні в Україні через російську агресію зруйновано та пошкоджено 1685 пам'яток культурної спадщини та 2483 об'єкти культурної інфраструктури. Зазначено, що серед пошкоджених об'єктів культурної спадщини: 155 мають статус національного значення, 1370 — місцевого, 160 — щойно виявлені. Повністю зруйновано 45 пам'яток культурної спадщини. Загалом пошкодження зафіксовано в 18 областях. Найбільших руйнувань зазнали пам'ятки у Харківській області — 349, Херсонській — 298, Донецькій — 195, Одеській — 184, Київській області та м. Київ — 172.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4089425-v-ukraini-cerez-rosijsku-agresiu-zrujnovani-ta-poskodzeni-1685-pamatok-kulturnoi-spadsini.html>

8. Вербицький І. Музей Івана Марчука: між війною і майбутнім [Електронний ресурс] / Іван Вербицький // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 1 лют. – Електрон. дані. *Йдеться про створення музею Івана Марчука — видатного українського художника — який був ініційований у 2021 р. за дорученням Президента України Володимира Зеленського. Через повномасштабну війну реалізація проекту сповільнилась і змінилась, але не припинилась: тривають підготовчі організаційні та правові роботи, зберігається увага до спадщини митця, проводяться виставки та презентації. В умовах воєнного часу також планується відкриття постійної експозиції у центрі Києва як альтернативного формату, що не потребує використання зібраних благодійних коштів. Паралельно з цим збережено фінансування для повноцінного музею, реалізація якого передбачається після завершення війни.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4086591-muzej-ivana-marcuka-miz-vijnou-i-majbutnim.html>

9. Викрадення музейних цінностей на Херсонщині: ГУР оприлюднило дані 14 росіян і колаборантів [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 11 лют. – Електрон. дані. *Вказано, що Головне управління розвідки (ГУР) Міністерства оборони України*

(МО України) оприлюднило дані про 14 осіб, причетних до викрадення культурних цінностей із Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила», Новокаховської міської галереї імені Альбіна Гавдинського та музеїв Херсона. Серед фігурантів списку в розділі «Викрадена спадщина» порталу «War&Sanctions» - колаборант, так званий «міністр культури Херсонської області» Артем Лагойський, який був одним із організаторів і безпосереднім виконавцем пограбування херсонських музеїв у період тимчасового захоплення росіянами міста. Окремо ГУР оприлюднило інформацію про осіб, причетних до захоплення Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила», його незаконного включення до складу так званого музею-заповідника «Херсонес Таврійський» в тимчасово окупованому Криму, а також до викрадення музейних експонатів під прикриттям «тимчасових експозицій». Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4090096-vikradenna-muzejnih-cinnostej-na-hersonsini-gur-opriludnilo-dani-14-rosian-i-kolaborantiv.html>

10. Галан О. М. Товариство польської культури імені Еви Фелінської як чинник міжкультурної взаємодії в місті Луцьку [Електронний ресурс] / О. М. Галан // Культура України : зб. наук. пр. – 2025. – № 91. – С. 17-25. Проаналізовано діяльність Товариства польської культури імені Еви Фелінської в м. Луцьк як чинника міжкультурної взаємодії в регіоні. Здійснено огляд етапів становлення організації, форм культурно-освітньої активності, співпраці з українськими інституціями та іншими національними громадами. Висвітлено внесок товариства в збереження польської мови, культурної спадщини, розвиток міжконфесійного діалогу та громадянську активність. Окрему увагу приділено меморіальним практикам, міжнародним освітнім обмінам і відображенню діяльності в місцевому інформаційному просторі. Через ці напрями діяльності організація сприяє консолідації польської громади, формує простір міжкультурного діалогу та укорінює модель партнерства

між етнічними спільнотами міста. Текст: <https://khsac.in.ua/article/view/347827>

11. Герасименко А. В. Ознаки геноциду у діях Російської Федерації проти цивільного населення України: міжнародно-правовий аналіз та механізми відшкодування шкоди [Електронний ресурс] / Антон Володимирович Герасименко // Наук. перспективи. – 2025. – № 11. — С. 1206-1215. Проаналізовано дії РФ проти цивільного населення України крізь призму положень Конвенції Організації Об'єднаних Націй (ООН) про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Доведено, що збройна агресія РФ супроводжується систематичними і цілеспрямованими діями, спрямованими на фізичне, культурне та демографічне знищення українського народу як національної спільноти. На підставі аналізу фактичних даних про масові убивства мирного населення, застосування тортур, насильницькі депортації дітей, знищення культурної спадщини, заборону української мови та руйнування цивільної інфраструктури обґрунтовано наявність у цих діях ознак злочину геноциду відповідно до ст. II Конвенції ООН. Особливу увагу приділено проблемі насильницького переміщення українських дітей на територію РФ, що становить безпосереднє порушення міжнародного гуманітарного права та кваліфікується як один із проявів геноциду. Висвітлено нормативно-правову базу, практику міжнародних судових інституцій та позиції науковців щодо визначення складу злочину геноциду. Сформульовано висновок про те, що кваліфікація цих діянь як геноциду є необхідною передумовою для реалізації принципу невідворотності міжнародної кримінальної відповідальності, відновлення історичної справедливості та розроблення ефективних механізмів репарації для жертв агресії. Текст: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/32677/32634>

12. Головей В. Пріоритети культурної політики України в умовах війни : медіа-інформаційний аспект [Електронний ресурс] / Вікторія Головей, Світлана Гаврилюк, Ольга Москвич // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ.

гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 344-350. *Актуалізовано медіа-інформаційний аспект культурної політики України в умовах викликів війни. Увагу акцентовано на трансформаціях медіапростору, культурній дипломатії, проблемах збереження культурної спадщини. Обґрунтовано, що в умовах війни медіа-інформаційний чинник стає одним із пріоритетних у процесі розробки й реалізації культурної політики України на міжнародному, загальнодержавному та регіональному рівнях. Він має стратегічне значення для системи державної безпеки, протистояння ворожій пропаганді, для зміцнення української ідентичності, стійкості та згуртованості громадян. Виявлено проблеми в державній політиці у сфері культури, проаналізовано шляхи врегулювання та висвітлено позитивні культурні практики на прикладах масштабних і локальних мистецьких проєктів, що відіграють важливу роль у протистоянні на культурно-інформаційному фронті та сприяють формуванню позитивного іміджу України у світовому медіапросторі.*

Текст:

<https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1067/1944>

13. Горон Д. Внаслідок російського обстрілу пошкоджений Національний музей історії України у Другій світовій [Електронний ресурс] / Діана Горон // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2026. – 3 лют. – Електрон. дані. *Під час обстрілу столиці 03.02.2026 російські війська пошкодили зал слави Національного музею історії України у Другій світовій війні у підніжжі монумента «Батьківщина-мати». Як повідомило Міністерство культури України, це пам'ятка науки і техніки місцевого значення. За словами заступника міністерки культури Івана Вербицького, першочерговим завданням є гарантування безпеки простору, повна фіксація наслідків атаки та підготовка до відновлення меморіалу. Віцепрем'єр-міністерка з гуманітарної політики – міністерка культури Тетяна Бережна зауважила, що це вже другий випадок пошкодження музею внаслідок російських атак. Цього разу зафіксовані значні ушкодження елементів меморіального простору. Т. Бережна нагадала, що від початку*

повномасштабного вторгнення РФ пошкодила або зруйнувала понад 1680 пам'яток культурної спадщини та тисячі об'єктів культурної інфраструктури. Україна працює над їх відновленням разом із міжнародними партнерами. Текст:

<https://detector.media/infospace/article/247430/2026-02-03-vnaslidok-rosiyskogo-obstrilu-poshkodzhenyy-natsionalnyy-muzey-istorii-ukrainy-u-drugiy-svitoviy/>

14. Гук Л. «Імпорт»: як фермери інших країн заробляють на «українському борщі» [Електронний ресурс] / Лариса Гук // Дзеркало тижня. – 2026. – 3 лют. — Електрон. дані. *Проаналізовано феномен борщу як елемента української ідентичності та гастродипломатії на тлі зростання залежності країни від імпорту базових продуктів. Попри внесення борщу до списку нематеріальної спадщини ЮНЕСКО, економічні основи його відтворення в Україні слабшають через кризу овочівництва, аграрну політику та ринкові перекоси. Окрему увагу приділено впливу війни — зокрема переміщенню фермерів і споживачів, зміні логістики та ролі ВПО у формуванні попиту й локальних продовольчих практик. Показано, що «імпортний борщ» став символом не лише економічної вразливості, а й ризику втрати культурної тяглості в умовах війни та соціальних трансформацій.* Текст: <https://zn.ua/ukr/ariculture/import-jak-fermeri-inshikh-krajin-zaroblajut-na-ukrajinskomu-borshchi.html>

15. Дмитренко Н. Дім Хаджі-аги Бабовича: караїмська спадщина на перетині візантійської та ісламської культур [Електронний ресурс] / Наталія Дмитренко // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 106-117. *Досліджено історію побутування дому Хаджі-аги Бабовича в Євпаторії як унікальної пам'ятки матеріальної та духовної культури Криму. Увагу зосереджено на ролі караїмської громади у формуванні культурного образу міста та взаємодії традицій, що постали на перетині візантійської та ісламської цивілізацій. Розглянуто архітектурні та стилістичні особливості будівлі, її значення в контексті історії Криму*

та ширшого євразійського культурного простору. Дім Хаджі-аги Бабовича постає не лише як пам'ятка локальної історії, а й як свідчення діалогу культур, що формували унікальний поліетнічний характер Євпаторії. Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1031/1927>

16. Добровольська В. Виставка «Князі Острозькі: європейський вимір української історії» як засіб популяризації культурної спадщини та національної ідентичності [Електронний ресурс] / Вікторія Добровольська // Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. – 2025. – № 3. – С. 17-21. *Мета статті – висвітлити значення виставки «Князі Острозькі: європейський вимір української історії» як культурно-освітнього проєкту, спрямованого на популяризацію української спадщини, формування національної ідентичності та інтеграцію української історії в європейський культурний контекст. Акцентовано, що ця виставка є прикладом ефективної музейної практики, яка поєднує наукову цінність, культурну репрезентативність та освітню функцію, має стратегічне значення для розвитку національної музейної справи; також є взірцем культурної дипломатії, сприяючи зміцненню культурних зв'язків між Україною та іншими європейськими країнами. Вона відкриває нові можливості для міжкультурного діалогу й культурної інтеграції, сприяючи формуванню позитивного іміджу України у світовому культурному просторі.* Текст: <https://journals.urau.ua/visnyknakkkim/article/view/344200>

17. Дудка Р. Культурна спадщина у трансформації : аналогові та віртуальні медіа [Електронний ресурс] / Роксолана Дудка // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 521-529. *Досліджено образно-морфологічні трансформації культурної спадщини у сучасному мистецькому контексті на прикладі українського та міжнародного досвіду. Розглянуто практики публічних інсталяцій, цифрових медіа та інтерактивних проєктів, що формують нові способи репрезентації традиційних архетипів і символічних патернів. Показано, як спадщина зберігає свою ідентифікаційну*

функцію, водночас трансформуючись у відкриту комунікаційну систему, здатну взаємодіяти з різними аудиторіями. Акцентовано на умовах війни, коли мистецтво стає засобом культурного опору, колективної пам'яті та формування ціннісних орієнтирів. Дослідження доводить, що інтеграція традиційних форм із сучасними медійними та просторовими форматами сприяє розвитку інноваційних освітніх, мистецьких і соціальних стратегій, актуалізує спадщину в глобальному культурному дискурсі та відкриває нові перспективи для її збереження і переосмислення у XXI ст. Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1094/2012>

18. Здоровило Т. Запрацював держреєстр: із 2022 року на ГОТ викрадено тисячі об'єктів культурної спадщини [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2026. – 10 лют. – Електрон. дані. Подано повідомлення на сайті Офісу Генерального прокурора (ОГП) про початок роботи Державного реєстру розшукуваних культурних цінностей. У відомстві зауважили, що з 2022 р. на тимчасово окупованих територіях (ГОТ) України викрадені десятки тисяч об'єктів культурної спадщини, і наразі за процесуального керівництва прокурорів ОГП документуються факти розграбування музеїв, переміщення культурних цінностей до установ на окупованих територіях та в РФ. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/193280/>

19. Здоровило Т. Корпуси Києво-Печерської лаври передали у користування ПЦУ [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2026. – 2 лют. – Електрон. дані. Подано повідомлення віцепрем'єр-міністерки з гуманітарної політики – міністерки культури Тетяни Бережної у Facebook про передачу у безоплатне користування монастирській громаді Православної церкви України (ПЦУ) двох корпусів Києво-Печерської лаври на території Нижньої Лаври. Т. Бережна зауважила, що у 2022 р. указ Президента України та рішення Ради національної безпеки і оборони (РНБО) запустили юридичні й управлінські процеси переосмислення ролі Києво-Печерської лаври як важливого безпекового та духовного чинника.

Посадовиця нагадала, що у ході проведеної у 2023 р. повної перевірки правових підстав користування майном на території заповідника зафіксовано численні порушення умов договорів, унаслідок чого були ухвалені юридично вивірені рішення щодо їх припинення, що дозволило повернути державі контроль над пам'ятками національного значення і діяти виключно в правовому полі. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/193181/>

20. Зорко А. Від студії до міжнародного ринку : виставки та аукціони творів Віктора Романовича Єфименка [Електронний ресурс] / Анатолій Зорко, Марина Соченко // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 88-92. *Досліджено творчість українського художника Віктора Романовича Єфименка (1952 – 2017 рр.), видатного представника класичного живопису України, члена Спільноти художників України та Народного художника України. Особливу увагу приділено міжнародній діяльності митця: участі у виставках у Франції, Бельгії, Голландії та Монако, співпраці з європейськими галереями та продажам на аукціонах. Дослідження демонструє, як творчість В. Єфименка сприяє популяризації українського живопису на міжнародному ринку, а також підтверджує його високу художню та комерційну цінність.* Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1028/1988>

21. Ідентичність і культура в добу змін: від історичної пам'яті до цифрових практик / [Л. П. Бойко та ін. ; відп. ред. Л. П. Бойко] ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : КНУКіМ, 2025. – 497 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A842666** *У колективній монографії представлено міждисциплінарне осмислення трансформації культурної ідентичності, пам'яті та мистецьких практик у контексті глобальних, соціальних і технологічних викликів. Проаналізовано культурні явища в історичній, воєнній, урбаністичній, подієвій та цифровій перспективах, приділяючи увагу локальним і глобальним процесам, зокрема культурі спротиву, івент-індустрії, цифровій інклюзії та ролі штучного інтелекту в*

мистецтві, взаємодії мистецтва з соціальними, політичними та технологічними змінами в умовах сучасного світу – світу, де наука технології глобальні виклики й нові форми комунікації постійно впливають на культуру.

22. Капітан Л. Роль музеїв та культурних інституцій у збереженні та популяризації культурної спадщини в цифрову епоху [Електронний ресурс] / Лариса Капітан, Яна Товтин // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 548-554. *Досліджено сучасні практики збереження культурної спадщини музеями і закладами культури в контексті цифрової трансформації. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні ролі музейних установ і культурних інституцій як провідних осередків збереження, репрезентації та суспільної актуалізації матеріальної й нематеріальної спадщини з урахуванням впливу технологічних інновацій і соціокультурних трансформацій. Доведено, що ефективне збереження спадщини вимагає створення партнерських екосистем між культурними інституціями, науковими центрами та ІТ-платформами.* Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1098/2013>

23. Козак С. Аналіз видового розкриття як метод визначення меж зон охорони: на прикладі пам'ятки архітектури «Водяний млин» у місті Біла Церква [Електронний ресурс] / Сергій Козак // Сучас. проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т. буд-ва і архіт. – Київ, 2025. – Вип. 73. – С. 287-307. *Мета публікації - визначення меж зон охорони пам'ятки архітектури місцевого значення «Водяний млин» у місті Біла Церква на основі методу видового аналізу. Проаналізовано чинники, що впливають на зорове сприйняття пам'ятки в історичному, природному та урбаністичному контексті, з урахуванням містобудівного середовища, просторових домінант і сучасних трансформацій забудови. Узагальнено наукові підходи до класифікації видів на архітектурні пам'ятки, типології оглядових точок та ієрархії видів за відстанню сприйняття.*

Запропоновані межі зон охорони спрямовані на збереження історичних зорових зв'язків і візуальної домінанти пам'ятки. Текст: <http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/346666/335168>

24. Котик Ю. Княжі персні з геральдичними сюжетами- кінця XII — першої половини XIII століття [Електронний ресурс] / Юрій Котик // Українознавство. – 2025. – № 2. – С. 145-150. *Введено у науковий обіг раніше не опубліковані пам'ятки – персні з гербовими фігурами князів Галицької землі. Проаналізовано уживання гербових сюжетів на нововиявлених перснях галицького типу в контексті розвитку геральдичної традиції на теренах Галицької землі XII – XIII ст. Представлені на перснях зображення галки є одним із найдавніших свідчень поширення гербової фігури, що вже від XIII ст. і надалі уживалася як її геральдичний знак. Зазначено, що з огляду на це є всі підстави віднести час появи герба Галицької землі на кінець XII ст., що дає змогу ідентифікувати його як один із найдавніших земельних гербів на теренах України-Русі.* Текст: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/324426>

25. Кравченко О. Стратегічний дисонанс культурної політики України: між безпековим есенціалізмом та європейським конструктивізмом [Електронний ресурс] / Олександр Кравченко // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 337-343. *Розглянуто ключову взаємодію та співвідношення сучасної культурної політики України між утвердженням національної ідентичності та визнанням культурного різноманіття в контексті європейської інтеграції. Особливу увагу приділено ролі культури й культурної спадщини як стратегічних ресурсів націєтворення, суспільної згуртованості та державної безпеки в умовах повномасштабної війни. Наголошено, що збереження й переосмислення культурної спадщини є важливим інструментом опору, самоідентифікації та передачі цінностей, водночас поєднуючись з імплементацією європейських норм щодо захисту прав меншин і підтримки культурного*

різноманіття.

Текст:

<https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1066/2009>

26. Кюнцлі Р. В. Нормативно-правові засади узгодження містобудівної документації з охоронними режимами культурної спадщини [Електронний ресурс] / Р. В. Кюнцлі, А. В. Степанюк // Журн. східноєвроп. права : [електрон. наук.-практ. вид.] / ПВНЗ “Ун-т сучас. знань”. – 2025. – № 140. – С. 168-177. *Висвітлено питання узгодженості містобудівної документації з охоронними режимами культурної спадщини. Обґрунтовано актуальність через конфлікти між планувальними рішеннями та охоронними приписами, що спричиняють деформацію історичного середовища й судові спори. Мета дослідження - аналіз нормативних і практичних аспектів взаємодії містобудівних та охоронних документів і визначення шляхів їх узгодження. На основі системного та порівняльно-правового аналізу законодавства і судової практики 2024 – 2025 рр. доведено пріоритет охоронного законодавства та обґрунтовано концепцію інтегрованого просторового планування. Окреслено перспективи розвитку цифрових інструментів інтеграції та моніторингу історичного середовища.*

Текст:

http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/12/kiuntsli_stepaniuk_140.pdf

27. Лиса А. Викрадення культурної спадщини: ГУР визначило причетних [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 11 лют. — Електрон. дані. *Вказано, що Головне управління розвідки Міністерства оборони України (ГУР МО України) у розділі «Викрадена спадщина» порталу «War&Sanctions» оприлюднило інформацію щодо 14 осіб, причетних до привласнення та вивезення культурних цінностей із Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила», Новокаховської міської галереї імені А. С. Гавздинського та музеїв Херсона. Серед фігурантів списку - колаборант, так званий «міністр культури Херсонської області» Артем Лагойський, який був одним із організаторів і безпосереднім виконавцем пограбування херсонських музеїв у період*

тимчасової окупації міста. Окремо ГУР оприлюднило інформацію щодо осіб, причетних до захоплення Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила», його незаконного включення до складу так званого музею-заповідника “Херсонес Таврійський” в тимчасово окупованому Криму, а також до викрадення музейних експонатів під прикриттям «тимчасових експозицій». Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4854246-vykradennia-kulturnoi-spadschyny-hur-vyznachylo-prychetnykh>

28. Лиса А. Мінкульт передав ПЦУ два корпуси Нижньої Лаври [Електронний ресурс] / А. Лиса // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2026. – 2 лют. — Електрон. дані. *Як повідомила міністерка культури Тетяна Бережна, Міністерство передало у безоплатне користування монастирській громаді Православної церкви України (ПЦУ) два корпуси на території Нижньої Києво-Печерської лаври. Вона нагадала, що у 2023 р. держава провела повну перевірку правових підстав користування майном на території Заповідника, що дозволило повернути державі контроль над пам'ятками національного значення та діяти виключно в правовому полі. За словами міністерки, передача корпусів № 49 і № 70 дозволяє юридично закріпити присутність монастирської громади ПЦУ в Лаврі через прозорі договори і саме такий підхід дозволяє поєднати духовне служіння, державні інтереси і захист культурної спадщини в умовах війни.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4852116-minkult-peredav-ptsu-dva-korpusy-nyzhnoi-lavry>

29. Лисун Я. Розписи склепінь у творчості Станіслава Строїнського : композиційні типи та техніки [Електронний ресурс] / Ярина Лисун // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 75-81. *Досліджено розписи Станіслава Строїнського як вагомий елемент мистецької та культурної спадщини Східної Галичини XVIII ст. Формальний аналіз композиційних рішень дозволяє осмислити*

художні стратегії, характерні для сакрального малярства Речі Посполитої, та виявити поєднання різних європейських традицій монументального живопису. Застосування митцем різних композиційних технік і їх синтез у межах одного твору свідчать про творчу адаптацію загальноєвропейських мистецьких моделей до локального культурного середовища. Дослідження підкреслює значення спадщини С. Строїнського для розуміння процесів художньої взаємодії, стилістичної багатозаровості та збереження історичної пам'яті регіону. Текст:

<https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1026/1926>

30. Магальяс В. Реставрація покрівлі Софії Київської за фаховою взаємодією в умовах обмеженого доступу [Електронний ресурс] / Віктор Магальяс // Укр. акад. мистецтва : зб. наук. пр. – Київ, 2025. – Вип. 38. – С. 126-133. Мета дослідження - формування технологічно узгодженої системи, що поєднує фіксацію первинних даних, технічне картографування, погодження рішень, протоколювання змін і внутрішній контроль якості відповідно до міжнародних принципів охорони культурної спадщини. На основі структурно-логічного аналізу, технічного зондування та роботи з архівною і цифровою документацією розроблено поетапну модель підготовки реставрації, яка забезпечує визначення меж втручання, зворотність технологічних рішень і стабільність реалізації. Запропонована система апробована під час реставрації покрівлі Софії Київської та довела свою ефективність для застосування на складних історичних об'єктах і можливість адаптації до інших пам'яток. Текст:

<https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/article/view/246/230>

31. Методологія збереження історичних міст: фізичні навантаження, концептуальне проектування, екологічне містобудування, зелене будівництво [Електронний ресурс] / Олексій Губанов, Микола Капак, Сергій Кельба, Олексій Яценко, Андрій Гуртовенко // Сучас. проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т. буд-ва і архіт. – Київ, 2025. – Вип. 73. – С. 69-80. Проаналізовано

методологічні підходи до збереження історичних міст у контексті сталого розвитку та сучасних екологічних викликів. Розглянуто адаптацію історичних об'єктів до сучасних вимог без втрати автентичності, гармонізацію з новою міською інфраструктурою та впровадження цифрових технологій (BIM, 3D-сканування, ГІС) для ефективного планування та реставрації. Висвітлено ключові проблеми реалізації проєктів із охорони культурної спадщини та запропоновано шляхи їх подолання через стале планування, міждисциплінарну взаємодію, участь громад і інтеграцію принципів мобільності, інклюзивності та енергоефективності. Окреслено концептуальні засади збалансованої політики збереження історичних міст у XXI ст. Текст: <http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/338045/332868>

32. Мніх А. Бубнівська кераміка: від ремесла до мистецтва [Електронний ресурс] / Антоніна Мніх // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 7 лют. – Електрон. дані. *Йдеться про бубнівську кераміку — традиції українського гончарства, що розвивалася в селищах Бубнівка та Новоселівка на Вінниччині і нині визнана елементом нематеріальної культурної спадщини України. Описано історію формування цього явища, його характерні орнаментальні техніки з триколірним розписом (поєднання червоної глини з білим і зеленим ангобом) та художні особливості композиції, що вирізняють бубнівський стиль серед інших гончарних традицій. Наведено історичний розвиток мистецтва від ремесла до самобутнього народного мистецтва через діяльність видатних майстрів-гончарів (зокрема братів Герасименків) і сучасних носіїв традиції, а також значення передачі знань від покоління до покоління та роль майстер-класів і музеїв у збереженні й популяризації цієї культурної спадщини. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4088411-bubnivska-keramika-vid-remesla-do-mistectva.html>*

33. Національний музей історії отримав трипільську вазу, яку намагалися вивезти до Швейцарії [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 5 лют. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що ківські митники передали до Національного музею історії України унікальну*

трипільську вазу V тис. до н.е., яку було виявлено та вилучено під час спроби незаконного вивезення до Швейцарії у міжнародному поштовому відправленні без дозвільних документів. За експертними оцінками, посудина належить до енеолітичного періоду середини V тис. до н.е. і є цінним археологічним артефактом, що дозволяє досліджувати давню матеріальну культуру. Після завершення судових і процедурних формальностей артефакт став державною власністю та поповнив музейну колекцію; разом із ним передано й інші археологічні предмети, вилучені митниками під час інших спроб незаконного вивезення культурних цінностей. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4087736-nacionalnij-muzej-istorii-otrimav-tripilsku-vazu-aku-namagalisa-vivezti-do-svejcarii.html>

34. Овчаренко Т. Етнічні музеї як центр духовної спадщини болгар (україно-болгарський діалог) [Електронний ресурс] / Тетяна Овчаренко, Анастасія Сенченко // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 572-579. *Розглянуто культуру та традиції в межах україно-болгарського діалогу. Зазначено, що війна прискорила вихід України на європейський культурний простір і разом із цим визначила певні виклики та вимоги. Подано характеристику етнічних музеїв українців і болгар. Визначено, що музеї сьогодні виконують чимало функцій і виступають як посередник між минулим - сучасним - майбутнім. Проаналізовано наукові джерела щодо обґрунтування тези: «музей – це місце історичної, колективної пам'яті». Акцентовано увагу на діяльності деяких музеїв на території Болгарії та України. Наголошено, що сучасні музеї є не тільки центрами збереження культурної спадщини народу, а є елементом комунікації між відвідувачем та артефактами (експонатами) музеїв. Вказано на різницю між етнічними музеями Європи та України. Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1101/1974>*

35. Оголосили склад ради директорів Українського фонду культурної спадщини [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2026. –

1 лют. – Електрон. дані. Зазначено, що Віце-прем'єр-міністерка з гуманітарної політики та міністерка культури України Тетяна Березна представила склад Ради директорів Українського фонду культурної спадщини (UCHF). Рада відповідатиме за визначення стратегічних пріоритетів фонду та ухвалення рішень щодо фінансування проєктів відновлення. До складу ради директорів увійшли міжнародні та українські експерти з досвідом у сфері охорони культурної спадщини, фінансів і управління культурними проєктами. Серед перших завдань ради та майбутнього виконавчого директора буде відбір і фінансування проєктів із понад 1600 об'єктів культурної спадщини, пошкоджених унаслідок російської агресії. Нагадано, що Український фонд культурної спадщини — мультидонорська платформа для збереження та відновлення культурної спадщини України. Фонд зареєстрований у листопаді 2025 р. в Брюсселі та співзаснований ALIPH Foundation і Українським центром культурних досліджень при Міністерстві культури України в межах Альянсу культурної стійкості. Управлінська модель UCHF передбачає роботу Генеральної асамблеї, Ради директорів і консультативних комітетів з експертної оцінки, аудиту та етики. Текст: <https://chytomo.com/oholosyly-sklad-rady-dyректорiv-ukrainskoho-fondu-kulturnoi-spadshchyny/>

36. Озорович В. Фіксація та популяризація гуцульської говірки в книговидавництві, аудіокнигах та сучасному медіапросторі в контексті культурології [Електронний ресурс] / Василь Озорович // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 460-463. *Розкрито культурологічне значення говірки як елемента нематеріальної спадщини та своєрідного маркера локальної ідентичності гуцулів. Наголошено, що аудіоформати забезпечують унікальну можливість збереження автентичного звучання, інтонації та ритміки говірки, тоді як друковані видання формують письмовий корпус локальної лексики. Зазначено, що через ці носії відбувається передача знань про гуцулів, їх світогляд, побут, ритуал,*

традиції. У цьому сенсі словники та записи виступають як інструменти «активації» культурної ідентичності: вони дозволяють носіям і поза носіями бачити, чути, усвідомлювати свою мовну й культурну відмінність. Доведено, що комплексна фіксація у медіасфері сприяє не лише збереженню мовної традиції, але й активній репрезентації гуцульської культури в національному та глобальному інформаційному просторі. Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1085/1960>

37. Полтавська Ю. Реституція культурної спадщини України: виклики, необхідність і можливості [Електронний ресурс] / Юлія Полтавська // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 369-373.
Досліджено проблему реституції культурної спадщини України в історичному та сучасному контексті. Проаналізовано повернення музейних колекцій після Другої світової війни та масштаби втрат під час російської агресії 2014–2025 рр., включно з руйнуванням музеїв, бібліотек, архівів та унікальних творів мистецтва, зокрема робіт видатних українських митців. Розглянуто міжнародні правові механізми, цифрові бази даних і співпрацю з UNESCO, ICOM та INTERPOL, що сприяють відновленню колекцій. Показано значення освітніх і наукових ініціатив, адвокаційних кампаній та національної програми «Реституція під час війни» для захисту культурної ідентичності та збереження національної пам'яті України. Акцентовано, що підготовка дій, спрямованих на реституцію під час війни, є критично важливою для збереження національної ідентичності, культурного суверенітету та історичної пам'яті України. Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1071/1946>

38. Римо-католики оформляють охоронний договір на костел св. Миколая в Києві як пам'ятку культурної спадщини [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2026. – 12 лют. – Електрон. дані. Зазначено, що нещодавно видатну споруду архітектора Владислава Городецького — костел святого Миколая в Києві, яка постраждала від пожежі ще у вересні

2021 р. і від російської атаки наприкінці 2024-го, — офіційно передано римсько-католицькій парафії у безоплатне користування строком на 50 років. Будівля при цьому залишається у державній власності та на балансі Національного будинку органної і камерної музики України. В парафіяльній громаді повідомили, що першим і принципово важливим рішенням стало страхування костелу. Громада також розпочала оформлення охоронного договору на костел як пам'ятку культурної спадщини. Початок цього процесу — це один крок до юридично відповідального ставлення до костелу та створення чітких зобов'язань щодо його охорони, утримання і реставрації. Текст: https://risu.ua/rimo-katoliki-rozpochali-oformlennya-ohoronного-dogovoru-na-kostel-sv-mikolaya-v-kiyevi-yak-pamyatku-kulturnoyi-spadshchini_n162163

39. Савчанчик А. Адаптаційні стратегії музейних інституцій до кризових умов воєнного часу [Електронний ресурс] / Андрій Савчанчик, Володимир Виткалов // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 555-560. Проаналізовано адаптаційні стратегії музейних інституцій в умовах збройних конфліктів на основі компаративного досвіду Сирії, Іраку, Лівії та України. Розглянуто ключові механізми збереження культурної спадщини, зокрема евакуацію колекцій, цифровізацію фондів, правове регулювання та міжнародну співпрацю. Показано, що ефективність кризового функціонування музеїв визначається поєднанням технологічних інновацій, організаційної гнучкості та громадської мобілізації. Узагальнено український досвід як приклад формування сучасної моделі кризового менеджменту у музейній сфері. Текст: <https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1099/1972>

40. Садовенко С. Міждисциплінарні вектори фольклористики першої чверті ХХІ століття: форми та функції фольклору в цифрову добу [Електронний ресурс] / Світлана Садовенко // Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. – 2025. – № 3. – С. 29-36. Мета дослідження –

розкрити форми та функції фольклору в контексті міждисциплінарних векторів фольклористики першої чверті ХХІ ст. та висвітлити механізми збереження і набуття нової якості традиції в процесі культурної трансмісії. Акцентовано, що фольклористика першої чверті ХХІ ст. функціонує як комплексна галузь гуманітарного знання, що інтегрує когнітивний, аксіологічний, комунікативний, антропологічний та естетичний підходи. Фольклор постає відкритою системою культурних смислів і семіотичним ресурсом, здатним до інтермедіальної взаємодії, креативного переосмислення та генерування нових значень. Попри зміну соціальних парадигм, він зберігає актуальність, демонструє адаптивність у цифрову добу, формуючи нові комунікативні моделі та механізми колективної культурної пам'яті й ідентифікації. Текст: <https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/344206>

41. Саричев В. Хортиця як місце пам'яті: еволюція поглядів на питання виникнення Запорозької Січі [Електронний ресурс] / Вячеслав Саричев // Українознавство. – 2025. – № 2. – С. 168-184. Мета статті - виявлення особливостей еволюції образу Хортицької Січі як місця пам'яті українського народу, що позначилися на його науковому осмисленні. Зазначено, що невід'ємною складовою національної ідентичності та відповідно процесу ідентифікації є формування «місць пам'яті» як засобів змістової комунікації між реальними історичними подіями та уявленнями про них на повсякденно-побутовому, науково-теоретичному та ідеологічному рівнях суспільної свідомості. Такі «місця пам'яті» існують поза ідеологічним впливом і за своїм інформаційним потенціалом є протилежністю офіційній історії. Остання, на відміну від місць пам'яті, лише частково реконструює минуле тимчасовими категоріями. В Україні одним із таких місць є острів Хортиця, пов'язаний з історією запорозького козацтва та першою Запорозькою Січчю. Текст: <http://journal.ndiu.org.ua/article/view/318210>

42. Сербін А. Сучасні технології збереження археологічних об'єктів [Електронний ресурс] / Анна Сербін // Вісн. Нац. ун-ту "Львів. політехніка". Серія : Архітектура. – 2025. – Вип. 7 (№ 4). – С. 187-198. *Зазначено, що останні десятиліття характеризуються активним впровадженням цифрових і недеструктивних технологій у сфері дослідження й збереження археологічної спадщини. Ці інструменти забезпечують точність фіксації, можливість повторного аналізу та довготривале збереження даних, що є важливим у ситуаціях, коли дослідження проводяться в обмежених часових і ресурсних умовах. Такі технології формують основу для науково обґрунтованих рішень щодо консервації, реставрації, музеєфікації та інтеграції спадщини у сучасне міське середовище. Мета статті - систематизація етапів збереження архітектурно-археологічних об'єктів, класифікація технологій виявлення, документування, діагностики, моніторингу інтерпритації, а також демонстрація застосування цифрових методів GPS-фіксації, LiDAR-сканування, фотограмметрії на прикладі рятівних археологічних досліджень на території колишнього палацу Потоцьких в Івано-Франківську. Текст: <https://science.lpnu.ua/uk/sa/vsi-vypusky/volume-7-number-4-2025/suchasni-tehnologiyi-zberezhennya-arheologichnyh-obyektiv>*

43. Сінельніков Д. І. Культурна спадщина та її атрактивність як ресурс розвитку сучасних туристично-рекреаційних дестинацій (на прикладі Київщини) [Електронний ресурс] / Дмитро Іванович Сінельніков // Культур. альм. – 2025. – № 3. – С. 361-371. *У центрі дослідження – культурна спадщина України (матеріальна і нематеріальна), яка в сучасних непростих соціокультурних умовах є не лише інструментом збереження національної ідентичності, а й стратегічним ресурсом розвитку туристично-рекреаційних дестинацій, здатним активізувати локальний розвиток, формувати позитивний імідж регіонів і забезпечити конкурентоспроможність на туристичному ринку. Київщину розглянуто як показовий регіон із високим атрактивним потенціалом, сформованим*

історико-культурною спадщиною, сакральною архітектурою, фольклорно-етнографічними традиціями, козацьким минулим і музейними комплексами. Атрактивність культурної спадщини проаналізовано через параметри унікальності, емоційно-естетичного впливу, символічної значущості, доступності, інфраструктурного забезпечення та можливостей глибокого культурного досвіду. Акцентовано роль локальних громад, цифрових технологій і якісного культурного продукту у сталому використанні спадщини. Обґрунтовано, що культурна спадщина Київщини є динамічним ресурсом сучасної ідентичності та має потенціал стати основою інтегрованого культурного туризму на національному й міжнародному рівнях.

Текст:

<https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/704/646>

44. Соболевська С. Дигіталізація театрального мистецтва як засіб збереження культурної спадщини [Електронний ресурс] / Світлана Соболевська // Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. – 2025. – № 3. – С. 44-48. *Зазначено, що дигіталізація українського театрального мистецтва стає важливим засобом збереження і популяризації театру як вагової складової культурної спадщини нації. Завдяки прикладам дигіталізованого архівування і фіксації театального процесу в інших країнах світу, подібні проєкти було успішно реалізовано українськими фахівцями. Нині в онлайн-просторі забезпечено доступ науковців і дослідників театального мистецтва, глядачів і поціновувачів театру до цифрових вистав і здобутків українського театру, віртуальних галерей музеїв та архіву театального мистецтва. Тож використання цифрових технологій у театральному мистецтві має потужний потенціал у справі його збереження як частини культурної спадщини для передачі інформації про український театр наступним поколінням.*

Текст:

<https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/344209>

45. Сорока М. Як пектораль урятувала українського археолога й поета від в'язниці [Електронний ресурс] / Михайло Сорока // Укрінформ :

[укр. інформ. сайт]. – 2026. – 4 лют. – Електрон. дані. *Йдеться про життя та наукову діяльність українського археолога та поета Бориса Мозолевського, якого відкриття золоті скіфської пекторалі у кургані Товста Могила врятувало від радянських репресій і тюремного ув'язнення. Пектораль стала відкриттям світового значення, що забезпечило наукове визнання дослідника та вплинуло на його подальшу творчість. Артефакт є унікальним зразком культурної спадщини України, який засвідчує високий рівень мистецтва скіфської цивілізації та відіграє важливу роль у формуванні національної історичної пам'яті.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4087196-ak-pektoral-uratuvala-ukrainskogo-arheologa-j-poeta-vid-vaznici.html>

46. Тетяна Скрипка: Заради збереження життя і здоров'я дітей їхню евакуацію з небезпечних зон здійснюватимуть без згоди батьків [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2026. – 12 лют. [№ 530]. – Електрон. дані. *Як розповіла народна депутатка, член фракції політичної партії «Слуга Народу» Тетяна Скрипка, ухвалений Верховною Радою України (ВР України) у другому читанні законопроект № 12353 врегульовує питання проведення обов'язкової евакуації. У документі окремо передбачено розміщення та життєзабезпечення евакуйованого населення, а також евакуацію матеріальних і культурних цінностей.* Текст: <https://www.golos.com.ua/article/390171>

47. Трофимчук А. Українська народна картина як засіб вираження культурної ідентичності [Електронний ресурс] / Анна Трофимчук // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 293-298. *Здійснено культурологічний аналіз феномену української народної картини як важливого засобу репрезентації культурної ідентичності. Проаналізовано наукові підходи українських і зарубіжних дослідників до понять «культурна ідентичність» та «українська народна картина»,*

уточнено їх зміст і взаємозв'язок. Доведено, що народна картина є матеріальним втіленням культури, де зберігаються архетипи, символи й фольклорні мотиви, що відображають духовні цінності та світогляд українського народу. Обґрунтовано тезу формування національної ідентичності на основі культурної, а також розмежовано поняття творчості анонімних народних майстрів і народних художників. Окреслено сучасні тенденції актуалізації народної картини у мистецьких практиках воєнного часу. Текст:

<https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1060/2004>

48. Чаговець О. Методологічні підходи визначення параметрів автентичності в контексті номінації Держпрому до списку світової спадщини [Електронний ресурс] / Олеся Чаговець // Укр. акад. мистецтва : зб. наук. пр. – Київ, 2025. – Вип. 38. – С. 65-74. Розглянуто проблеми визначення та верифікації автентичності модерністської архітектури у контексті вимог Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО на прикладі будівлі Держпрому в Харкові. Мета дослідження - обґрунтування методологічних інструментів комплексної оцінки автентичності об'єкта з урахуванням матеріальних і нематеріальних характеристик. На основі апробації методик «Matrix for Authenticity», «Nara Grid» та «QAAM» виявлено ключові виміри автентичності Держпрому та чинники ризику, що потребують реставраційних і управлінських рішень. Доведено багатовимірний характер автентичності об'єкта, зокрема його соціальну, символічну та культурну значущість, і обґрунтовано доцільність застосування критерію ЮНЕСКО (vi) у номінаційному досьє. Отримані результати мають прикладне значення для підготовки номінацій сучасної архітектурної спадщини та розвитку фахових дискусій щодо автентичності модернізму. Текст:

<https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/uam/article/view/239/223>

49. Черкасова К. До проблеми визначення предмету охорони пам'ятки архітектури та містобудування як об'єкту культурної спадщини [Електронний ресурс] / Катерина Черкасова, Ірина Снітко //

Сучас. проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т. буд-ва і архіт. – Київ, 2025. – Вип. 73. – С. 174-182. Проаналізовано поняття предмета охорони пам'ятки архітектури та містобудування й особливостям його застосування в архітектурно-реставраційній практиці. Предмет охорони розглянуто як інструмент комплексної оцінки історико-культурної цінності, визначення умов збереження, реставрації та адаптації пам'ятки до сучасного використання. Обґрунтовано його роль у контролі реставраційного процесу, підтвердженні автентичності елементів та формуванні юридичних підстав для прийняття проектних рішень. Текст: <http://archinform.knuba.edu.ua/article/view/339636/332877>

50. Шість замків Закарпаття внесли до Держреєстру нерухомих пам'яток [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2026. – 9 лют. – Електрон. дані. За повідомленням Міністерства культури України (МК України), Кабінет Міністрів України (КМ України) включив шість закарпатських замків до Державного реєстру нерухомих пам'яток України національного значення. До Держреєстру внесли: Квасівський замок – XII - XIII ст. (с. Квасово), замок Нялаб – XIII ст. (с-ще Королево), Севлюшський замок – XIII - XV ст. (м. Виноградів), палац Шенборнів (замок Берегвар) – кінець XIX ст. (с. Карпати), замок Сент-Міклош – XIV - XV ст. (с-ще Чинадійово), Середнянська фортеця – XIII ст. (с-ще Середнє). У МК України підкреслюють, що реалізація рішення уряду сприятиме збереженню та популяризації пам'яток національного значення, розташованих на Закарпатті. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/4089478-sist-zamkiv-zakarpatta-vnesli-do-derzreestru-neruhomih-pamatok.html>

51. Шпирало-Запоточна Л. Національні виміри та художньо-образні концепції творчості Василя Лопати [Електронний ресурс] / Лілія Шпирало-Запоточна // Укр. культура: минуле, сучас., шляхи розвитку. Культурологія : наук. зб. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. – Рівне, 2025. – Вип. 51. – С. 82-87. Досліджено творчість Василя Лопати як важливе явище національної культурної спадщини України. Розкрито роль світоглядних і

ціннісних засад художника у формуванні образної мови його графіки, що ґрунтується на історичній пам'яті, християнській традиції та національних символах. Наголошено на спадкоємності й переосмисленні традицій українського образотворчого мистецтва, які виявляються у тематичних циклах і графічних серіях, присвячених видатним постатям та літературній класиці. Дослідження підкреслює внесок митця у збереження та актуалізацію національної графічної традиції як носія естетичних і духовних цінностей української культури. Текст:

<https://zbirnyky.rshu.edu.ua/index.php/ucpmk/article/view/1027/1987>

52. Юр М. Акварель як художній засіб фіксації пам'яток культурної спадщини України середини XIX – початку XX століття [Електронний ресурс] / Марина Юр // Вісн. Нац. акад. керівн. кадрів культури і мистецтв. – 2025. – № 3. – С. 148-152. Мета роботи – з'ясувати роль та особливості розвитку акварельного живопису як засобу художньої фіксації пам'яток культурної спадщини України середини XIX – початку XX ст., виокремити функцію документування, визначити вплив на сучасні практики збереження історико-культурного надбання та реконструкцію втрачених об'єктів, предметів, творів. У фокусі дослідження творчість Василя Тропініна, Тараса Шевченка, Костянтина Трутовського, Сергія Васильківського, Олени Кульчицької та ін. Зазначено, що акварель як художньо-документальний засіб фіксації об'єктів та пам'яток культури впродовж XIX – початку XX ст. сприяла формуванню «візуального архіву», що відіграє багатофункціональну роль у системі збереження та вивчення культурної спадщини. У цьому контексті акварель об'єднує науку, технології, мистецтво, культурні цінності, що репрезентують минуле і сучасність. Її внесок у розвиток міждисциплінарних досліджень, реставрації, музейної справи, цифрової освіти, гуманітаристики є значимим у контексті сучасних викликів охорони культурної спадщини під час російсько-української війни. Текст:

<https://journals.uran.ua/visnyknakkkim/article/view/344371>

16.02.2026.

Укладач: Савицька Л. В.

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.